

FOTBAL A TÁTA

Daleko nejdůležitější ze všeho však byl fotbal. Ve Střimicích nebylo škvárové hřiště, jakým se mohly chlubit třeba sousední Braňany, za jejichž dělnický klub, Rudou hvězdu, Josefův táta za první republiky hrál, a velmi dobře! A tak kopali, kde se dalo. Všude tam, kde byl alespoň kus trochu rovné země. Třeba na strništi v raném podzimu. V období, které měl nejen tehdy, ale i později, vlastně celý život, jako fotbalista vůbec nejraději. To je část roku pro fotbal jako stvořená.

V této době mu kopaná vždycky připadala nejhezčí, trávník, pokud už se hrálo na něm, nejzelenější, i když byl někdy po horkém létě vyprahlý, dresy nejbarvenější a míč, třeba nejprve hadrák, který také ještě zažil, nebo i tenisák, jako by jeho i ostatní hráče nejvíc poslouchal.

Ve Střimicích, typické české obci na Mostecku, byla dvoutřídká. Chodil do ní první rok a pak ještě půlku toho druhého. Od zimy v roce 1939 všechny školáky přesunuli do Mostu. Obě cesty obvykle děti chodily pěšky a míč jim skoro vždycky dělal společníka, se kterým tři kilometry mnohem rychleji utekly.

Podobně to řešil tatínek s Josefem, když se vypravili za babičkou do Kopist. Vzali to obvykle podél povrchové šachty, takzvaně přes oprám, po vrstevnici dolu, aby nemuseli jít o hodně delší cestou přes Most. Oprám byla ona velká vyhloubená jáma s odkrytou vrstvou hlíny a šotoliny, pod níž už bylo uhlí. Někdy bylo uhlí více vespod, jindy se na ně narazilo nečekaně brzy. Kolikrát lidé měli uhlí i doma, když párkrát kopli ve sklepě. To nakonec také bylo Střimicím osudné.

Otec dbal, aby mu Pepík nepřihrával jenom jednou nohou, nýbrž oběma, a také různými způsoby. Vysvětloval mu, a Josef byl příčinlivý žák, jak se kope nártem, placírkou i šajtlí. Učil ho za pochodu zpracovávat míč a sám mu to předváděl, aniž ještě tehdy tušil, jak to jeho nejstarší syn dokonale vnímá. A už také promýšlí a podvědomě rozvíjí všelijaké nenápadné, ale účinné, fungující triky s míčem, kterými později Josef překvapoval soupeře a udivoval tribuny na mnoha stadionech u nás i ve světě.

Táta ale tenkrát Josefa zasvěcoval do tajů ještě jedné hry. A také s velkým úspěchem. Tolik slávy a popularity jako fotbal sice Masopustovi mladšímu nepřinesla, nebyla ovšem zdaleka zanedbatelná. A v jeho životě, i fotbalovém, měla v určitých chvílích svůj význam.

Otec totiž chodil každou neděli dopoledne hrát do hospody se střimickými sousedy mariáš. Pepík ho odmalička doprovázel a rád pozoroval karbaníky už v době, kdy mariáši ještě příliš nerozuměl. Líbilo se mu, když říkali flek, ré, betl, durch a ještě mnoho jiných zvláštních, jakoby kouzelných slov nebo zařikávací. Brzy ale začal mariáš chápat tak, že táta dovolil, aby mu dělal pokladníka. Osvojil si tak dokonale i mariášnické počty. Brzy pochopil, a později měl mož-

nost si to nesčíslněkrát ověřit, že kdo v mariáši neumí počítat, nemůže jej vlastně ani pořádně hrát.

Když potom hrál fotbal a jezdil s ním u nás i po světě, moc se mu to hodi- lo. Karty byly pro fotbalisty v jeho generaci, ale určitě i v těch předtím a potom, ve volných chvílích hlavním společníkem. Třeba na soustředěních si bez karet nebylo vůbec možné představit mnohdy dlouhé večery. A především bez jejich královské hry, kterou si Pepík za války v malé stříimické hospodě díky tátovi a po jeho boku tak důkladně osvojil. Mnohým svým spoluhráčům z Dukly i z národ- ního mužstva to jako karetním soupeřům také dokonale předváděl.

Josefův táta, který o svého otce přišel jako malý kluk, pracoval na šachtě už od čtrnácti let. Dělal na dole Richard, po válce přejmenovaném na Ležáky. Ve třicátém roce se přestěhoval do Strímic hlavně proto, že to měl odtud do práce – tenkrát se samozřejmě chodilo jenom pěšky – sotva kilometr. Uhlí se tehdy kopalo výhradně krumpáčem, sbíječky přišly ke slovu až mnohem později. Ale i s nimi se Josef Masopust starší ještě něco nadělal. Pracoval na šachtě až do dů- chodu, do kterého odešel v šedesátých letech.

Teď jsme ale v letech válečných, kope se krumpáčem a malý Pepa, pozdější český Fotbalista století, chodí občas za tátou, který už je štajgrem, a zkouší to krumpáčem také. A má radost, když se mu to povede tak dobře, že se uhlí dá do pohybu, propadá se a dole se sype rovnou do vagonků, kterým horníci říkají hunty.

Jako jeden z nejzkušenějších horníků byl otec dlouhá léta i členem záchranář- ské party. Kdykoli byl někdo zavalený, vyrazil spolu s ostatními na pomoc. Sám jednou přišel při záchranné akci málem o život, protože uhlí zasypalo na dlouhé hodiny i jeho. Na Mostecku nebyly jen doly povrchové, ale i hlubinné, a k záva- lům docházelo dost často. Ne vždy se podařilo nešťastné horníky vyprostit včas.

ŠKOLA

S Pepíkovým učením ve škole to ale bylo o hodně složitější než se vstřebáváním táto- vých fotbalových výkladů. Ne že by se učit nechtěl nebo že by ho učení vylo- ženě nebavilo, i když s fotbalem se samozřejmě nedalo nic srovnávat. Ale vý- uka v mostecké škole „na Komendě“, v ulici, již dal jméno učitel národů, byla ve válečných letech všelijaká. Přestože právě „Komenda“ měla v rámci zabraného území Sudet výjimku.

Byla smíšená a vyučovalo se v ní i česky. Ale nebylo to skoro k ničemu. Jediné, na co učitelé opravdu dbali, co vysvětlovali podrobně a s velkým zaujetím, a pak

z probrané látky také často a velmi přísně zkoušeli, byly totiž německé dějiny. A také führerův životopis a jeho velké činy. Všechno ostatní bylo dost formální. Včetně češtiny, přestože v seznamu předmětů nechyběla. I matematika, či spíše úplně prachobyčejné počty, které se nedostaly ani na úroveň zlomků.

Všechno zlé je ale opravdu pro něco dobré. Josef stejně jako všichni jeho spolužáci sice byl po válce na štíru s českým pravopisem a velmi dlouho a složitě to později doháněl (dodnes občas, když si není úplně jistý, některé jemnosti psané češtiny konzultuje s manželkou), zato se ale za okupace naučil výborně německy. Což se mu v jeho bohatém fotbalovém životě, ale nejen v něm, pochopitelně velmi dobře hodilo.

FOTBAL A MÁMA

Největším svátkem pro Josefa bylo, když se jednou za čas podařilo dohodnout velký fotbalový zápas proti jiné vesnici. Střimice obvykle hrály proti Braňanům nebo proti Kopistům, aby hráči nemuseli cestovat a mohli dojít na hřiště, kde se zápas hrál, pěšky. Byly to obrovské, prestižní bitvy, ale fair play. To když se mydlili kluci ze Střimic sami mezi sebou v lýtých zápasech Sparta – Slavia (Pepík hrál vždycky za Slavii a byl buď Bicanem, nebo Kopeckým), lítaly jiskry od kopaček mnohem víc. Nejednou se při takovém zápase nebo i po něm docela slušně poprali.

Tady ale bylo všechno v pořádku, soupeři si ani nenadávali, atmosféra byla slavnostní, skoro jako při nějakém mezinárodním utkání. A Střimice, nejspíš i proto, že měly ve svém středu hráče, který se zanedlouho – za nějakých dvacet let, která utečou jako voda – stane tím nejlepším v celé Evropě, skoro pokaždé vyhrály.

Při těchto zápasech hrál vlastně poprvé v životě v dresu. Střimičtí nastupovali vždy v bílém tričku, které si doma každý nějak opatřil, a v černých trenýrkách. Tři nebo čtyři takové zápasy za rok přinesly obvykle tolik zážitků, že bylo až do toho dalšího o čem mluvit a na co vzpomínat.

Maminka, typická vesnická žena, neměla Pepíkův fotbal dlouho ani trochu ráda. Od počátku se oddala úloze, kterou jí osud určil. Byla vzornou manželkou a svědomitou matkou, která se snažila vybudovat všem takové zázemí, aby se rádi vraceli a cítili se doma dobře. Pro svůj úděl měla tu pravou povahu. Hned tak jí něco nevyvedlo z míry a život se snažila brát podle toho, jak přicházel. Šlo-li to jenom trochu, nepřipouštěla si víc starostí, než kolik jich skutečně měla a kolik

S rodiči, mladším bratrem Láďou a tetou (vpravo) na pražském Vítkově nedlouho po osvobození v roce 1945

jich byla schopna unést. Přesto ji i takováto obyčejná role v početné rodině stála hodně sil.

Pepíkům fotbal si ovšem brala víc než cokoli jiného. O svého nejstaršího syna se bála, měla hrůzu z nějakého úrazu a běhání za míčem vždycky považovala za zbytečnou a hlavně nebezpečnou kratochvíli, do které jsou všichni kluci kdovíproč takoví blázni. Byla si skoro jistá, že si Josef užene souchotiny. Nemohla mu dát najíst tak, jak by podle ní potřeboval, tak, aby bez úhony mohl lítat jako šílený.

Žili skromně, nic jiného nezbyvalo, maso měli, a ne vždycky, nanejvýš jednou týdně. Dvakrát bylo jenom pro tátu. A že Pepovi při fotbale boty na nohou jenom hořely, jí samozřejmě taky nemohlo být jedno.

Nebýt táty, kdo ví, jestli by malý Josef máminu tlaku odolal. Táta nikdy nedal na Pepův fotbal ani na fotbal svých tří dalších synů dopustit. Mamince vždycky říkal: „Bud' ráda, že je to baví. Aspoň nedělají žádné lumpárny...“

Tak jako v každé správně fungující rodině měl táta doma hlavní slovo. Byl spravedlivý, uvážlivý, moc nemluvil, ale když něco řekl, mělo to váhu. Máma každé jeho rozhodnutí nakonec respektovala. Pokud se rodiče hádali, tak to bylo kvůli jedné jediné věci – tátovu kouření.

Otec kouřil opravdu hodně a Pepík odmalička, když se tátovi chtěl z nějakého důvodu zavděčit, svědomitě sbíral špačky, kde se dalo. Ohořelé papírky roztrhl, vyklepl z nich tabák, který pak sušil. Když nashromáždil dostatečnou zásobu, nacpal jej do dutinek. Cigarety byly tenkrát na příděl a tátovi lístky obvykle ani zdaleka nestačily. Takže takovému přilepšení mu vždycky přišlo vhod.

K tátovu kouření měla maminka podobný vztah jako k Pepíkovu fotbalu. Netušila tehdy ještě, že Josef dostal v noci z 8. na 9. únor roku 1931 v podkrovní světnici v domě sedláka Soudského od sudíček do vínku tolik fotbalového kumštu, že ho jednou bude obdivovat celý svět. Ani Josef to tehdy nevěděl. Cítil jenom, že fotbalový míč je pro něj vším, že na hřišti je nejšťastnější a nejvíc sám sebou. Nemohl se toho pocitu nabažít.

SOUROZENCI

Táta ale už tehdy začal něco tušit. Věděl o kopané dost a o svém nejstarším synovi také, aby poznal, co by mohl dokázat. Později ovšem, jak jeho další děti postupně dorůstaly, došel k poznání, že Pepíkovi bratři, i když by také byli hráli nejraději od rána do večera, jeho vlohy nemají. Ani o čtyři roky mladší Josefův bratr Rudolf, který později, v roce 1980, předčasně zemřel, ani o dalších pět let mladší Ladislav, ani Václav, který se jako poslední dítě v rodině narodil až po válce, v roce 1946.

Ladislav kopal na vojně za Rudou hvězdu Děčín a pak, když v roce 1970 odešel do Německa, v Meinhausenu u Offenbachu, kde se natrvalo usadil, dlouho vedl a vede vlastně dodnes fotbalovou starou gardu. Zpočátku tam dokonce Ladislava považovali za Josefa. Jmenoval se přece Masopust, pocházel z Československa a fotbal hrál dobře... Místní se radovali, že mezi sebou mají tak slavného hráče. Když je vyvedl z omylu, byli trochu smutní, ale nakonec je uspokojilo, že Láďa je alespoň bratr toho mnohem slavnějšího Masopusta, nejlepšího evropského fotbalisty roku 1962.

Václav Masopust hrál za Baník Most a dodnes v Mostě žije a pracuje stejně jako sestry – Zdena, narozená v roce 1938, a druhá nejmladší ze sourozenců, Dana, která se narodila v roce 1943.